

BLIR DU LEDSEN
OM JAG DÖR?

LÄRARHANDLEDNING AV
PÄR SAHLIN

NATUR &
KULTUR

NICOLAS LUNABBA

Lärohandledning till

BLIR DU LEDSEN OM JAG DÖR?

Av Nicolas Lunabba

Det här är en lärohandledning till boken *Blir du ledsen om jag dör?* av Nicolas Lunabba. Boken ges ut av bokförlaget Natur & Kultur. I lärohandledningen finns tankar, idéer och förslag på hur du kan arbeta med boken tillsammans med dina elever. Lärohandledningen riktar sig till elever på högstadiet och gymnasiet.

Om boken

Nicolas arbetar med utsatta barn och är van att fånga upp dem, få dem att lita på honom. Men han har hamnat i ett svårt läge. En av ungarna från basketen, Elijah, en charmig men bråkig pojke, har bitit sig fast, krupit under huden på honom. Och nu har Nicolas mot sin vilja låtit pojken flytta in hos sig. Ett beslut som ska komma att förändra allt för dem båda.

Blir du ledsen om jag dör? är en självbiografisk berättelse om familj: den första familjen, som formar förutsättningarna för ens liv, och den andra, den man själv väljer. Det är berättelsen om två människor, deras möte, och en ömsint skildring av den enorma kraften i att bli sedd.

Det är också en berättelse om Sverige. Ett land där unga människor dör, där samhällsväven trasas sönder. I det kaos som omger Nicolas och Elijah är hotet om våld och död ständigt närvarande och insatserna omänskligt höga.

Om bokens författare

Blir du ledsen om jag dör? är Nicolas Lunabbas debut som författare. Han är mångfaldigt prisad för sitt arbete med barn och unga. Idag är han verksamhetsansvarig på organisationen Helamalmö och en stark röst i samhällsdebatten. Han är hedersdoktor vid Fakulteten för hälsa och samhälle på Malmö universitet.

Nicolas Lunabbas Sommar i P1 2021 hyllades för sitt mänskliggörande av unga som hamnar i våldsspiraler.

Om lärarhandledningen

I lärarhandledningen presenteras hur du tillsammans med dina elever kan arbeta med boken före, under och efter läsningen. Här finns bland annat uppgifter där eleverna får möjlighet att reflektera och samtala om bokens innehåll och göra kopplingar till sig själva, sin omvärld och andra texter.

I lärarhandledningen finns förslag på hur du kan dela upp läsningen om ni läser boken tillsammans. Till varje delavsnitt får eleverna möjlighet att reflektera, samtala och diskutera innehållet.

Avslutningsvis finns i handledningen förslag på några övergripande bok-samtalsfrågor. Här finns också förslag på några utredande skriftliga uppgifter som eleverna kan svara enskilt på. Uppgifterna kan med fördel kopplas till andra ämnen som exempelvis samhällskunskap.

Reflektera och samtala

Att låta eleverna reflektera och samtala över det lästa före, under och efter läsningen fungerar som ett stöd för dem att förstå och leva sig in i läsningen. Samtalen kan röra allt från handlingen, karaktärerna och miljöerna till språket och berättartekniska drag. I de egna reflektionerna och de gemensamma samtalen får eleverna möjlighet att fördjupa de tankar och känslor som läsningen har väckt.

Boken *Blir du ledsen om jag dör?* skildrar en samtid där unga människor dödas och dödar och där samhällsbygget på olika sätt har trasats sönder. En verklighet som för vissa elever är en del av vardagen, medan den för andra är något som de enbart tar del av via media. Boken kommer väcka frågor och känslor hos eleverna som ni behöver samtala om. Här finns teman som rör familjerelationer, kärlek, vänskap, idrott, fattigdom, rasism, segregation, utanförskap, våld och kriminalitet.

Använd dig gärna av samtalsmodeller som uppmuntrar eleverna att våga prata och delge sina tankar, till exempel EPA-modellen där eleverna först funderar Enskilt, sedan i Par för att därefter diskutera gemensamt med Alla.

Före läsningen

Här följer förslag på uppgifter att göra före läsningen.

Titta på omslaget

Låt eleverna titta på omslaget och läsa baksidestexten.

1. Vilka tankar får du av bokens titel?
2. Vad föreställer omslaget? Vilka tror du att personerna på omslaget är?
3. Vad heter författaren till boken? Har du hört talas om honom tidigare? I vilket sammanhang då?
4. Vad tror du kommer att hända i boken utifrån den information som du får av bokens omslag och baksidestext?

Under läsningen

Att låta eleverna på egen hand reflektera över det lästa och sedan samtala och diskutera bokens innehåll, uppbyggnad, språk och budskap hjälper dem att förstå och fördjupa sin läsning.

Del 1, kapitel 1–14, sidorna 7–60

Låt eleverna läsa avsnittet på egen hand. Låt dem sedan svara på frågorna. Samtala och diskutera svaren i grupp.

1. Nicolas och Elijah är berättelsens huvudpersoner. Beskriv dem med några korta meningar var.
2. Varför tror du att Nicolas till en början har en avvisande inställning till att ta hand om Elijah och låta honom bo hos sig? Ge exempel på hur detta visar sig.
3. Hur möttes Nicolas och Elijah första gången? Vilket var Nicolas första intryck av Elijah?
4. På vilka sätt liknar Nicolas och Elijahs uppväxter varandra?
5. Elijah lämnar ogärna bostadsområdet Nydala. (s. 24) Hur upplever han världen utanför?
6. Elijahs två vänner heter Abbe och Josef. Beskriv dem med några meningar.
7. ”Ni står ut för att ni betar er illa, ni betar er illa för att ni står ut”, skriver Nicolas på sidan 28 om Elijah och hans vänner. Förklara vad han menar.
8. Varför hade Nicolas så kluvna känslor för flickan Anja, som hans mamma tog hand om?
9. I kapitel 14 beskriver Nicolas ett övergrepp som han blir vittne till under

sin uppväxt. På vilket sätt kopplar han samman det övergreppet med den oro han känner för Elijahs framtid?

10. Vad tyckte du var mest intressant i avsnittet som du har läst? Fanns det något som du särskilt gillade eller ogillade? Förklara vad.

11. Finns det något i avsnittet som du känner igen från ditt eget liv, din omvärld eller från andra böcker, teveserier eller filmer? Förklara.

12. Vad tror du kommer att hända längre fram i boken?

Del 2, kapitel 15–25, sidorna 61–119

Låt eleverna läsa avsnittet på egen hand. Låt dem sedan svara på frågorna. Samtala och diskutera svaren i grupp.

1. Vilka är de viktigaste händelserna i avsnittet som du har läst? Sammanfatta handlingen i ett par meningar.

2. Hur har relationen mellan Nicolas och Elijah utvecklats? Vilka motstridiga känslor för Elijah brottas Nicolas med?

3. Vad menar Nicolas när han säger att han tar hand om Elijah för att ”mata ljuset för att mota mörkret” (s. 93)?

4. Nicolas avböjer att delta i en debatt på teve. Varför gör han det?

5. Varför har Nicolas sparat sin gamla loppbitna madrass?

6. Överheten ”både vill och inte vill ha vår vrede”, sa Nicolas mamma (s. 85). Vad menade hon med det?

7. ”Sverige är ett genominstitutionaliserat land” (s. 81). Vad menas med det? Vilka konsekvenser får det för människor som inte är födda i Sverige?

8. Varför ångrar Nicolas att han hamnade i bråk med butiksbiträdet på Lidl?

9. ”Blir du ledsen om jag dör?” frågar Elijah i slutet av avsnittet. Vad är det som får honom att ställa den frågan till Nicolas?

10. Vad tyckte du var mest intressant i avsnittet som du har läst? Fanns det något som du särskilt gillade eller ogillade? Förklara vad.

11. Finns det något i avsnittet som du känner igen från ditt eget liv, din omvärld eller från andra böcker, teveserier eller filmer? Förklara.

12. Vad tror du kommer att hända längre fram i boken?

Del 3, kapitel 26–37, sidorna 120–181

Låt eleverna läsa avsnittet på egen hand. Låt dem sedan svara på frågorna. Samtala och diskutera svaren i grupp.

1. Vilka är de viktigaste händelserna i avsnittet som du har läst? Sammanfatta handlingen i ett par meningar.
2. Elijah har en konfliktfylld relation till vuxenvärlden. Ge exempel från boken hur detta visar sig.
3. Vilka tre förhållningssätt finns det för unga människor, som brännmärks som Sveriges sämsta, att välja på? (s 124–125)? Varför är det tredje förhållningssättet förenat med stor risk för en person som Elijah?
4. En lärare säger till Elijah ”vilken vidrig liten människa du är” (s. 126). Vad tror du att det gör med en människa att höra något sådant från en vuxen/lärare?
5. Varför tror du att damtränarna reagerade så starkt på Elijah i baskethallen?
6. Nicolas ger flera förklaringar till varför han tar hand om Elijah. Ge exempel.
7. Vad menar Nicolas när han säger att ”Mitt omhändertagande av dig, Elijah, är politiskt. Det är en motståndshandling. En upprorshandling. Ett ”fuck you” till Sverige.” (s. 132)?
8. ”Du är den mest ensamma människa jag känner”, skriver Nicolas till Elijah (s. 137) Vad menar han med det? Ge exempel från boken.
9. Varför har Nicolas och Elijah inte hört något från Abbe och Josef på länge?
10. På vilket sätt blev rappen en inkörsport till litteraturen för Nicolas? Vad tror du Nicolas menar när han säger att han hade behövt läsa de svenska klassikerna som tonåring? Har du läst någon av böckerna som han skriver om?
11. Nicolas skriver om Selma Lagerlöfs *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*. På vilket sätt är Nils Holgersson och Elijah lika varandra?
12. Vad tyckte du var mest intressant i avsnittet som du har läst? Fanns det något som du särskilt gillade eller ogillade? Förklara vad.
13. Finns det något i avsnittet som du känner igen från ditt eget liv, din omvärld eller från andra böcker, teveserier eller filmer? Förklara.
14. Vad tror du kommer att hända längre fram i boken?

Del 4, kapitel 38–52, sidorna 182–237

Låt eleverna läsa avsnittet på egen hand. Låt dem sedan svara på frågorna. Samtala och diskutera svaren i grupp.

1. Vilka är de viktigaste händelserna i avsnittet som du har läst? Sammanfatta handlingen i ett par meningar.
2. Hur har Elijahs skolsituation förändrats? Vad är anledningen till det, tror du?
3. Vem är Rahim?
4. Varför är manifestationen (kapitel 40) som hålls i Malmö ett misslyckande, enligt Nicolas?
5. Varför tror du att Nicolas beter sig mot Elijah som han gör, efter att Elijah har haft sex med Malin?
6. Varför är Elijah så besviken efter landslagsmatcherna?
7. Vad menar Nicolas när han säger att Riksidrottsförbundets devis ”en idrottsrörelse för alla” är en ”spottloska i ansiktet på de som tillhör de lägre klasserna, är kvinna, blatte, trans eller har funktionsvariationer”?
8. Varför förhåller sig Nicolas till en början sval inför samtalen om ett eventuellt stipendium för Elijah i USA?
9. Vad tror du Nicolas menar när han säger att Elijah måste hitta balansen, hitta andra saker än basketen som har värde i livet?
10. Varför besöker de Rucker Park i New York?
11. Vad tyckte du var mest intressant i avsnittet som du har läst? Fanns det något som du särskilt gillade eller ogillade? Förklara vad.
12. Finns det något i avsnittet som du känner igen från ditt eget liv, din omvärld eller från andra böcker, teveserier eller filmer? Förklara.
13. Hur tror du att boken kommer att sluta?

Del 5, kapitel 53–71, sidorna 238–297

Låt eleverna läsa avsnittet på egen hand. Låt dem sedan svara på frågorna. Samtala och diskutera svaren i grupp.

1. Vilka är de viktigaste händelserna i avsnittet som du har läst? Sammanfatta handlingen i ett par meningar.
2. Vad har hänt med Josef?

3. Hur reagerar Elijah när han får nej från två av skolorna i USA?
4. Hur utvecklar sig relationen mellan Elijah och Jessica?
5. Vilka olika känslor känner Nicolas inför att Elijah ska flytta till USA?
6. Vem är det som ekonomiskt finansierar Elijahs stipendium? Varför gör personen det, tror du?
7. Hur tror du att det kommer att gå för Elijah att följa skolans regler? Vad skulle du tycka om att ha sådana strikta regler om exempelvis kläder på din skola? Vilka för- och nackdelar ser du?
8. Vad menar läraren med att Elijah har ”genomgått en akademisk transformation”?
9. Elijah vill gärna ta åt sig äran att Nicolas släppte in Amna i sitt liv. Förklara på vilket sätt han faktiskt kan ha rätt.
10. Vad har hänt med Abbe?
11. Boken avslutas med en avskrift av Anjas sons samtal till SOS Alarm. Vad säger det samtalet om samhällets syn på barn och ungdomar från Sveriges mest försummade områden?
12. Vad tyckte du var mest intressant i det avsnitt som du har läst? Fanns det något som du särskilt gillade eller ogillade? Förklara vad.
13. Finns det något i avsnittet som du kan känna igen från ditt eget liv eller din omvärld? Förklara.

Efter läsningen

Här följer uppgifter att göra efter att du har läst klart boken.

Boksamtal

Genomför ett gemensamt boksamtal efter att eleverna har läst klart boken.

1. Hur hänger bokens titel *Blir du ledsen om jag dör?* samman med det som händer i boken?
2. Hur tror du att det har gått för personerna i boken?
3. Varför tror du att Nicolas väljer att ta hand om Elijah? Vilka andra åtgärder hade han kunnat göra för att hjälpa Elijah?
4. Både Nicolas och Elijah växer upp med våldet nära inpå sig. Vilka konsekvenser tror du att det får för en människa att växa upp på det sättet?
5. Vad tror du, efter att ha läst boken, är de största orsakerna till att barn och ungdomar mår dåligt?

6. Hur beskriver media och politiker ofta utsatta områden som exempelvis Nydala i debatten? Vad fokuserar de oftast på? Vad tycker du att de borde fokusera mer på? Koppla gärna dina tankar till innehållet i boken.
7. I boken använder sig Lunabba av ett du-tilltal som riktar sig till Elijah. Vilken effekt tycker du att du-tilltalet har?
8. Vad tror du är Nicolas Lunabbas budskap med boken?
9. Om du fick rekommendera boken till någon, vem skulle du då välja och varför?

Skrivuppgifter

Här nedan följer ett par fördjupande och utredande skrivuppgifter. Några av dem är tätt sammankopplade till boken, andra kräver att eleven tar reda på mer fakta vid sidan av.

Vår oskuldsfullhet har gjort oss till monster

I boken drar Lunabba paralleller mellan Stig Dagermans novell ”Att döda ett barn” och vår samtid (kapitel 17). Vad menar Lunabba när han skriver att ”vår oskuldsfullhet – blåögdhet – har gjort oss till monster”? Koppla ditt svar till innehållet i Dagermans novell. Vad tänker du när du läser Nicolas analys av novellen? (Läs gärna hela novellen ”Att döda ett barn”).

Hur känns det att vara problemet?

”Mordet på dig, Elijah, skulle leda till att du själv blev misstänkliggjord, att föreställningen om dig bekräftades” (s. 151). Vad menar Lunabba när han skriver så? Läs kapitel 32 och förklara citatet. Hur hänger citatet samman med de tankar som Judith Butler har i samma kapitel? På vilket sätt rimmar den svenska självbilden illa med barnen som mördas? Vad gör svenskarna åt självbilden för att slippa ändra den?

Ojämlika levnadsvillkor, segregation och fattigdom

Sverige är ett land där levnadsvillkoren beroende på var man bor är stor. Arbetslöshet, fattigdom och ohälsa slår hårt mot de områden som är mest försummade i Sverige. Medellivslängden mellan två bostadsområden i en stad kan skilja upp till tio år. Organisationen Helamalmö (helamalmo.com) har tagit fram en modell, Nydalamodellen för att bidra till förändring som minskar konsekvenserna av ojämlika levnadsvillkor, segregation och fattigdom. Ta reda på vad Nydalamodellen innebär och hur arbetet ser ut. Skriv en insändare eller debattartikel med rubriken *Hur får vi ett mer jämlikt Sverige?* Ta hjälp av den fakta du har inhämtat när du argumenterar.

BLIR DU LEDSEN
OM JAG DÖR?

NICOLAS LUNABBA

Blir du ledsen om jag dör? är skriven av Nicolas Lunabba.

Mer information finns på Natur & Kulturs hemsida:

nok.se/blirduledsen